نام و نام خانوادگی:	بسمه تعالی وزارت آموزش و پرورش سازمان ملی پرورش استعدادهای درخشان آموزش و پرورش منطقه ۳ دبیرستان فرزانگان ۳	نام درس: **فارسی(۳)**
کلاس:		تاریخ آزمون: **۱۱ / ۱۰ /۱۴۰۲**
رشته: **ریاضی و تجربی**		زمـان آزمون: **۹۰ دقیقه**
پـایه : **دوازدهم**		تعداد سؤالات: **۳۷ سؤال**
نام دبیر : **خانم تقی‌زادگان**		تعداد صفحات: **۴ صفحه**
نمره به عدد:	**نمره به حروف:**	**امضای دبیر:**

بخش سؤالات	بارم

الف) قلمرو زبانی (۷ نمره)

۱. برای هریک از واژه‌های مشخص‌شده یک برابر معنایی بنویسید: /۵.

الف) آن چـه بـا جـاهـلان **سـفـلـه** دهـنـد بـا بـزرگـان نـکـته‌دان نـدهـنـد

ب) قطره گـر در خود نگنجد جای **استبعاد** نیست این قدر کم ظرفی از یاران دریادل چرا؟

۲. در کدام گزینه واژه‌ای نادرست معنی شده است؟ /۲۵.

الف) سـودا(دیوانگی)، نَـمط(بساط شطرنج)، جـود(سـخاوت)

ب) طیلسان(نوعی ردا)، فسرده(منجمد)، تضرّع(التماس‌کردن)

ج) مسلک(روش)، سَموم(زهرآلود)، اسـرا(در شب سیرکردن)

۳. کدام واژه نادرست معنی شده است؟ /۲۵.

۱ـ پس‌افکند: میراث ۲ـ مستمع: گوش‌دادن ۳ـ بـط: مرغابی ۴ـ مأوا: جایگاه

۴. املای درست هر واژه را از داخل کمانک انتخاب کنید: /۵.

❖ با لشکر عـشق تو (مباحات ـ مباهات) خوش است با حلقه زلف تـو مناجات خوش است

❖ که این داسـتان جـمله جشن است و (سور ـ صور) ز انـدوه و از سـوگـواری اسـت دور

۵. در ابیات زیر، غلط‌های املایی را بیابید و شکل صحیح آنها را بنویسید: /۵.

الف) چـو ره به‌منزل قربت نمی‌برندگدایان به چشم بنده‌نوازی نظر به حال گـدا کن

ب) هـرکه گفتار صواب از سر غفلت شنود مایه جـهل شـود هـرچه ز حکمت شنود

ج) حقّ سـلطان این چنین بـایـد گـذارد قـدر دولـت این چـنین بـایـد شناخت

د) گـر او را بـنده بـاشی عزّ و فـخر است جـز او را بـنده بـاشـی زل و عار اسـت

۶. در کدام گزینه غلط املایی یافت می‌شود؟ /۲۵.

الف) پس از عزیمت رضاشاه همه تبعیدی‌ها رها شدند و به ایل و عشیره بازگشتند.

ب) قـصّه مـادر و سـرگـردانـی مـن و بـچه‌هـا حـد و حـصر نـداشـت.

ج) تابستان، ما را از غربت زندان شهر به میهن آزاد و دامن‌گسترمان کویر می‌برد.

د) درختش غارش کوهش و هر صخره سنگش و سنگریزه‌اش آیات وحی را بر لب دارد.

۷. کدام واژه، در بین ترکیب‌های زیر غلط املایی دارد؟ شکل صحیح آن را بنویسید. /۲۵.

« بزم و ضیافت، سقف خمیده و محدّب، حوزه درس، بیهودگی و کاهلی، تموز و گرما، فاهش و واضح، مار غاشیه، اهورایی و خدایی، شیههٔ اسب، امپراتوری‌های بزرگ، زندگی‌نامه ابراهیم ادهم»

۸. در هریک از ابیات زیر واژه‌ای بیابید که هم‌آوا داشته باشد. /۵.

الف) تـا در نـظرت باد صبا عـذر بـخواهد هـرجـور کـه بر طرف چمن باد خزان کرد

ب) مرا با طاق آن ابرو چو دیدی مهر پیوسته تنم را از بر او طاق و دل را جفت غم کردی

Scanned with CamScanner

۹. تفاوت معنایی کلمه «تاب» را در ابیات زیر بررسی کنید: /۵

۱ـ ز گُـردان کـسـی **تاب** ایـن کـــارزار ندارد بـه جـز رسـتم نـامـدار

۲ـ سالکان راه عشق از **تاب** خورشید رُخش در پـنـاه بـارگاه سایه یزدان شده

۱۰. با توجّه به بیت زیر، درستی یا نادرستی گزاره‌های داده شده را مشخّص کنید. /۷۵

« تا کدامین دل بیدار مـرا دریابد چون شب قدر نهان در رمضانم کردند»

الف) نقش دستوری «شب» و «رمضان» یکسان است. (درست / نادرست)

ب) جملات بیت، مرکب است و در بیت ۳ صفت به کار رفته است. (درست / نادرست)

ج) در بیت یک وابسته پیشین وجود دارد. (درست / نادرست)

۱۱. با توجّه به بیت زیر، برای هریک از نقش‌های دستوری خواسته شده واژه‌ای بنویسید: /۷۵

«الا ای یوسف مصری که کردت سلطنت مغرور پدر را بازپرس آخر کجا شد مهر فرزندی؟»

الف) متمم: ب) مفعول: ج) مسند:

۱۲. در بیت زیر «نوع واو» به‌ترتیب در کدام گزینه آمده است؟ /۲۵

«چو باد افتان و خیزان هر طرف سرگشتهٔ آنم که گردم خاک و خود را بر سر کوی تو اندازم»

الف) عطف ـ ربط ب) میان‌وند ـ ربط ج) میان‌وند ـ عطف د) ربط ـ عطف

۱۳. در کدام گزینه کاربرد معنایی فعل «گـردد» همانند مصرع روبه‌رو است؟ «کی تیغ کوه، سیراب از آب چاه گردد؟» /۲۵

۱ـ طوطی از صـحبت آیینه، سخندان گردد ۲ـ زخم ناسور(بوبور ناپزیر) به دنبال نمکدان گردد

۱۴. در کدام گزینه الگوی جمله با « نهاد + مفعول+ مسند + فعل» هماهنگ نیست؟ /۲۵

الف) که فریادم نسیم صبح را بیدار می‌سازد ب) همین آن سنگدل مکتوب ما را پاره می‌سازد

ج) که بلبل آشیان در رخنهٔ دیـوار می‌سازد د) که بـوی گل تو را مست و مرا دیوانه می‌سازد

۱۵. با توجّه به شعر زیر از سهراب سپهری به سؤالات مطرح شده پاسخ دهید: ۱/۲۵

«... پـدرم وقتی مُـرد، پاسبان‌ها همه شاعر بودند / مرد بقّال از من پرسید: چند من خربزه می‌خواهی؟ / من از او پرسیدم: دل خوش سیری چند؟ »

الف) در شعر فوق، نوع حذف فعل را مشخص کنید.

ب) یک نوع نقش تبعی(با ذکر واژه) در شعر نشان دهید.

ج) در این شعر جمعاً چند مفعول به کار رفته است؟

د) یک وابسته وابسته بیابید و نوع آن را مشخص نمایید و نمودار آن را رسم کنید.

ب) قلمرو ادبی (۵ نمره)

۱۶.در بیت زیر دو آرایه ادبی(با ذکر واژه‌های مربوط) بنویسید. /۵

« ای عشق، به شوق تو گذر می‌کنم از خویش تـو قاف قـرار مـن و مـن عین عبورم»

۱۷. جملات کدام گزینه مسجّع نیست؟ /۲۵

الف) عنان طاقت درویش از دست تحمّل برفت و تیغ زبان برکشید.

ب) هـرکه بـر زیـردستان نبخشاید بـه جور زِبردستان گرفتار آید.

ج) دو کس مردند و حسرت بردند، یکی آن که داشت و نخورد و دیگر آن‌که دانست و نکرد.

۱۸. یکی از آرایه‌های روبه‌روی ابیات زیر، نادرست نوشته شده است آن را مشخص نمایید. /۵

الف) گرچو فرهادم به‌تلخی جان برآید باک نیست بس‌حکایت‌های شیرین بازمی‌ماند ز من {حس‌آمیزی ـ تلمیح ـ اسلوب‌معادله}

ب) نازکـان از سـخن سـرد ز هـم مـی‌پاشند بر دل غنچه، دَم باد صبا شمشیر است {استعاره ـ پارادوکس ـ جان‌بخشی}

www-kanoon.ir

Scanned with CamScanner

۱۹. با توجّه به ویژگی اسلوب‌معادله(که مصراع دوم در حکم مصداقی برای مصراع اوّل است)کدام گزینه مکمّل مصراع زیر است؟ /۲۵

« نیست اوجِ اعتبارِ پوچ‌مغزان را ثبات ... ... »

۱) در بغل آیینه‌ها دارند این دیوارها ۲) کوزهٔ خالی فتد زود از کنار بام‌ها

۳) آرامش است عاقبتِ اضطراب‌ها ۴) افکندنی شده است سر این چراغ‌ها

۲۰. آرایه‌ادبی مناسب با هر بیت را از ستون روبه‌رو برگزیده و در برابر آن بنویسید.(یک آرایه اضافه است.) /۷۵

۱ـ ابر اگر عاشق نشد چون من چرا گرید همی؟ باد اگر شیدا نشد چون من چرا شد بی‌قرار؟	پارادوکس
۲ـ دلم گِرد آن زلف گردد همه شب چو دزدی که اندر شب تار گردد	حس‌آمیزی
۳ـ الهی به زیبایی سادگی، به والایی اوج افتادگی رهایم مکن جز به بند غمت، اسیرم‌مکن جزبه‌آزادگی	ایهام‌تناسب
	حسن‌تعلیل

۲۱. در بیت زیر نمادی برای" عاشق مدّعی و ظاهری" بیابید. /۲۵

❖ گل چو شمع خوبرویی برفروخت بلبل بیچاره را پروانه کرد

۲۲. شیوه بیان در کدام بیت «طنزآمیز» است؟ /۲۵

الف) آن محتسب که ما را منع از شراب فرمود ساغر گرفت بر کف،می، خورد آشکارا

ب) ای محتسب از کوی خرابات مرانم بگذار که من معتکف این سر و کویم

۲۳. کدام بیت با شعر «مست و هوشیار پروین اعتصامی» از نظر قالب شعری یکسان است؟ /۲۵

الف) دل را ز قید جسم رها می کنیم ما این دانه را ز کاه جدا می‌کنیم ما

ب) نه نیکان را بد افتاده است هرگز نه بدکردار را فرجام نیکو

۲۴. کدام‌یک از کتاب‌های زیر برای هریک از توضیحات ذکرشده، مناسب است؟ *(نام کتاب را روبه‌روی شماره آن بنویسید.)* /۵

« فی‌الحقیقه‌العشق ـ بخارای من، ایل من ـ قصّه شیرین فرهاد ـ از پاریز تا پاریس»

۱) کتابی‌که در آن به تأثیر شعر و چنگ رودکی اشاره شده است :

۲) کتابی منثور و طنزآمیز از آثار معاصر در زمینهٔ ادبیات پایداری :

۲۵. صاحبان آثار زیر را بنویسید: الف) مثل درخت در شب باران: ب) فیه مافیه: /۵

۲۶. بیت زیر را با استفاده از کلمات به‌هم‌ریخته روبه‌رو کامل کنید: « گمان، غریق، مبر، خدا، یک، بحر، دم، شو» /۲۵

« ..... کز آب هفت بحر به یک موی تر شوی»

۲۷. بیت زیر با کدام یک از ابیات شعر حفظی«صبح ستاره باران» هم‌مفهوم است؟ (فقط مصراع اول نوشته شود.) /۵

« اگر این داغ جگرسوز که بر جان من است بر دل کوه نَهی، سنگ به آواز آید »

۲۸. کدام گزینه ادامه مصراع « ای جویبار جاری! زین سایه‌برگ مگریز» است؟ /۲۵

الف) دیوار زندگی را زین‌گونه یادگاران ب) بیرون نمی‌توان کرد حتّی به روزگاران

ج) کاین‌گونه فرصت از کف دادند بی‌شماران د) تا در زمانه باقی است آواز باد و باران

پ) قلمرو فکری (۸ نمره)

۲۹. معنی ابیات و عبارات زیر را به نثر روان بنویسید: (۴ نمره)

۱ـ بگرای چو اژدهای گرزه بخروش چو شرزه شیر ارغند ۱

۲ـ روزها گر رفت گو رو باک نیست تو بمان ای آن‌که جز تو پاک نیست /۵

۳ـ در دفتر زمانه فتد نامش از قلم هر ملّتی که مردم صاحب قلم نداشت /۵

۴ـ عصارهٔ تاکی به قدرت او شهد فایق شده. /۷۵

۵ـ چنان‌که می‌گویند هم بر انگارهٔ عشق آبادش ساخته‌اند. /۲۵

۶ـ حیات از عشق می‌شناس و ممات، بی عشق می‌یاب. /۵

۷ـ یک روز دنیایی به روم چشم می‌داشت و از آن چشم می‌زد. /۵

Scanned with CamScanner

۳۰. مفهوم کنایی قسمت‌های مشخّص شده را بنویسید: /۵

الف) برخلاف حال **پامان به دِه باز بود**.

ب) عشق **بر یک فرش بنشاند گدا و شاه را**

۳۱. عبارت«با بدنم به تهران آمدم ولی روحم در ایل ماند در میان آن دو کوه سبز و سفید... » با کدام بیت تناسب مفهومی دارد؟ /۲۵

الف) راحت روح است رُخش چون کنم؟ روح دل و راحت تن می‌رود

ب) در رفتن جان از بدن گویند هر نوعی سخن من خود به چشم خویشتن دیدم که جانم می‌رود

ج) هرگز حدیث حاضر غایب شنیده‌ای من در میان جمع و دلم جای دیگر است

۳۲. منظور از قسمت‌های مشخص‌شده را بنویسید. /۷۵

الف) همّتم بدرقه راه کن ای **طایر قدس** که دراز است ره مقصد و من نوسفرم

ب) گرم تماشا و غرق در این **دریای سبز معلّقی** که بر آن **مرغان الماس پر** از غیب سر می‌زنند، بودم.

۳۳. عبارت «... همان پدری که ایلخانی قشقایی بر سفرهٔ رنگینش می‌نشست؛ همان پدری که گلّه‌های ریز و درشت داشت و فرش‌های گران‌بهای چادرش زبانزد ایل و قبیله بود.»را با عبارت زیر از داستان«قصّه عینکم» از نظرمفهوم مقایسه کنید. /۵

❖ «... پدرم دریادل بود؛ در لاتی کار شاهان را می‌کرد؛ ساعتش را می‌فروخت و مهمانش را پذیرایی می‌کرد.»

۳۴. در هرکدام از جملات زیر، واژه «آتش» در چه معنایی به کار رفته است؟ /۷۵

الف) هرکه این **آتش** ندارد نیست باد

ب) پنهان مکن **آتش** درون را

ج) ای عزیز پروانه قوت از عشق **آتش** خورد.

۳۵. بیت«نشاط غربت از دل کی برد حبّ وطن بیرون/ به تخت مصرم امّا جای در بیت‌الحزن دارم» با کدام بیت "تقابل‌معنایی" دارد؟ /۲۵

الف) مرهمش، خاکستر شام غریبان است و بس هرکه را بر دل بود زخمی ز بیداد وطن

ب) جان غربت‌زده را زود به پابوس وطن می‌رساند نفس برق سواری که مراست

۳۶. مفهوم بیت «راستی، خاتم فیروزه بواسحاقی خوش درخشید ولی دولت مستعجل بود» درکدام بیت وجود دارد؟ /۲۵

الف) دولت وصل تو چون مدّت گل رفت مرا خار غم حاصل از این دولت مستعجل بود

ب) خاتم چه شد و تخت سلیمان به کجا رفت؟ کو اختر اسکندر و کو افسر دارا ؟

۳۷. ابیات **ستون الف** با کدام یک از ابیات **ستون ب** مفهوم مشترک دارند؟ (در **ستون ب**، یک بیت اضافه است.) /۷۵

ستون الف	ستون ب
۱ـ دل‌گرمی و دم‌سردی ما بود که گاهی مرداد مه و گاه دی‌اش نام نهادند	الف) کمند جذبه خورشید اگر رحمت نفرماید که چون شبنم از این پستی به بالا می‌برد ما را ؟
۲ـ ابر و باد و مه و خورشید و فلک درکارند تا تو نانی به کف آری و به غفلت نخوری	ب) آن که هفت اقلیم عالم را نهاد هرکسی را هرچه لایق بود داد
۳ـ سریر مُلک عطا داد کردگار تو را به جای خویش دهد هرچه کردگار دهد	ج) زمانه بوتهٔ خار از درشت خویی توست اگر شوی تو ملایم، جهان گلستان است
	د) آسیای فلک از بهر تو سرگردان است تو ز اندیشهٔ روزی چه پریشان شده‌ای

چار فصلت بی‌کدورت، چون حباب آبی روشن **جمع کل: ۲۰ نمره**

www.kanoon.ir

Scanned with CamScanner

نام درس: **فارسی(۳)**	بسمه تعالی وزارت آموزش و پرورش سازمان ملی پرورش استعدادهای درخشان آموزش و پرورش منطقه ۳ دبیرستان فرزانگان ۳	
نام دبیر خانم: **تقی‌زادگان**		
تاریخ امتحان: **۱۴۰۲/ ۱۰/۱۱**		
رشته: **ریاضی و تجربی**		
پایه : **دوازدهم**		

الف) قلمرو زبانی(۷نمره)

۱ـ الف) فرومایه، بدسرشت ۲۵/. ب) دور دانستن، بعید شمردن ۲۵/.

۲ـ گزینه ج (سَموم) ۲۵/. ۳ـ گزینه ۲ (مستمع) ۲۵/.

۴ـ مباهات ۲۵/. // سور ۲۵/. ۵ ـ ج) گزارد ۲۵/. د) ذُل ۲۵/.

۶ـ گزینه ب (غُصّه) ۲۵/. ۷ـ فاحش و واضح ۲۵/.

۸ـ الف) صبا (هم‌آوا: سبا: نام سرزمین) ۲۵/. ب) طاق(هم‌آوا: تاق: نوعی درخت) ۲۵/.

۹ـ کلمه «تاب» در بیت۱ : به معنای توان، توانایی، طاقت۲۵/. در بیت ۲: به معنای تابش، فروغ و پرتو ۲۵/. به کاررفته است.

۱۰ ـ الف) درست(متمم هستند) ۲۵/. ب) نادرست(دو صفت دارد: کدامین، بیدار) ۲۵/. ج) درست(کدامین) ۲۵/.

۱۱ـ الف) متمم: پدر ۲۵/. ب) مفعول: «ت» در کردت ۲۵/. ج) مسند: مغرور ۲۵/.

۱۲ـ گزینه ب (میان وند ـ ربط) ۲۵/. ۱۳ـ بیت ۱ (طوطی از صحبت آیینه...) ۲۵/.

۱۴ـ گزینه ج (که بلبل آشیان در رخنه...) ۲۵/.

۱۵ـ الف)حذف‌است: قرینه معنایی«دل خوش سیری چند است»: ۲۵/. ب) همه: بدل۲۵/. ج)۳ مفعول۲۵/. د) چند من (ممیز)خربزه ۵/.

ب) قلمرو ادبی(۵نمره)

۱۶ـ تشخیص، استعاره، کنایه، تشبیه، ایهام تناسب، تضاد ذکر دو مورد ۵/.

۱۷ـ گزینه الف ۲۵/. ۱۸ـ الف) اسلوب معادله ۲۵/. ب) پارادوکس۲۵/.

۱۹ـ گزینه ۲ ۲۵/. ۲۰ ـ ۱ـ حسن تعلیل۲۵/. ۲ـ ایهام تناسب (تار) ۲۵/. ۳ـ پارادوکس۲۵/.

۲۱ـ بلبل ۲۵/. ۲۲ـ گزینه الف (آن محتسب که ما را ...) ۲۵/.

۲۳ـ گزینه ب (نه نیکان را بد افتاده است....) ۲۵/.

۲۴ـ ۱ـ بخارای من، ایل من۲۵/. ۲ـ قصّه شیرین فرهاد۲۵/.

۲۵ـ الف) محمّدرضا شفیعی کدکنی ۲۵/. ب) مولوی ۲۵/. ۲۶ـ یک دم غریق بحر خدا شو گمان مبر ۲۵/.

۲۷ـ بازآ که در هوایت خاموشی جنونم ۵/. ۲۸ ـ گزینه ج (کاین گونه فرصت از کف...) ۲۵/.

www.kanoon.ir

Scanned with CamScanner

پ) قلمرو فکری (۸ نمره)

۲۹ـ به پاسخ‌های صحیح و کامل، نمره تعلّق می‌گیرد.(۴ نمره)

۳۰ـ الف) رفت و آمد و ارتباط داشتن ۲۵/. ب) یکسان کردن ۲۵/.

۳۱ـ گزینه ج (هرگز حدیث حاضر غایب...) ۲۵/.

۳۲ـ الف) استاد، مرشد ۲۵/. ب) آسمان۲۵/. ستاره‌ها ۲۵/.

۳۳ـ این دو عبارت با هم تـضاد معنایی دارند؛ درعبارت صورت سوال از مهمان‌نوازی پدر وهم‌چنین ثروت و دارایی او صحبت شده است ولی درعبارت داستان«قصّه عینکم»پدر خانواده‌فقیر و تنگدست است و با وجود فقر مالی، اهل بخشش و مهمان‌نوازی است. ۵/.

۳۴ـ الف) آتش: عشق ب) آتش: خشم و نفرت ج) آتش: منظور شمع است (یا در معنای حقیقی به کاررفته است.) ۷۵/.

۳۵ـ گزینه الف (مرهمش خاکستر شام غریبان ...) ۲۵/.

۳۶ـ گزینه ب (خاتم چه شد و تخت سلیمان ...) ۲۵/.

۳۷ـ

گروه الف	گروه ب
۱ـ	ج) زمانه بوتهٔ خار از درشت خویی... ۲۵/.
۲ـ	د) آسیای فلک از بهرتو ... ۲۵/.
۳ـ	ب) آن که هفت اقلیم عالم را نهاد ۲۵/.

جمع کل : ۲۰ نمره

Scanned with CamScanner